

Kütahya İlinde Bulunan Özel Eğitim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrenci Velilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi

Dursun BOZ*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Kütahya ili Özel Eğitim Kurumlarında öğrenim gören öğrenci velilerinin Finansal Okuryazarlık seviyesini belirlemektir. Çalışma 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kütahya ilinde bulunan Özel Eğitim Kurumlarının ilkokul ve ortaokul kısımlarında öğrenim gören öğrenci velilerinden 692 veliye uygulanmıştır. Velilerin araştırmaya dâhil edilmesinde, gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırma kapsamındaki velilere, 8 adet demografik soru ile, 14 adet finansal okuryazarlık sorusu sorulmuştur. Araştırma sonucunda öğrenci velilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Öğrenci Velisi, Finansal Kararlar.

JEL Sınıflandırması: A20, G00

Determination Of The Financial Literacy Levels Of The Parents Of Students Who Are Educated In Special Education Institutions In Kütahya Province

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the financial literacy level of the parents of the students who are studying in the Special Education Institutions of Kütahya Province. The study was applied to 692 parents from the primary and secondary schools of special education institutions in Kütahya province in 2017-2018 academic year. The principle of volunteering is taken into consideration in the involvement of parents in the research. The parents were asked 8 demographic questions and 14 financial literacy questions. As a result of the research, it was observed that the parents' financial literacy levels were high.

Keywords: Financial Literacy, Student Parents, Financial Decision.

Jel Classification: A20, G00

Makale Gönderim Tarihi: 04.09.2018

Makale Kabul Tarihi: 21.09.2018

* Dr., Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, dursunboz@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3206-8950.

1. GİRİŞ

Finansal kelimesi Türkçe’de “mali” ve okuryazarlık ise “Okuryazar olma durumu” anlamına gelmektedir (TDK Sözlük). OECD, finansal okuryazarlığı; “para ile ilgili terimlerden farkında ve bilgili olmak, geniş bir finansal bakışla etkin kararlar vermek, bireylerin ve toplumun parasal sağlığını iyileştirmek ve ekonomik hayata iştirak ile söz konusu kavramların uygulanmasına yönelik beceri, motivasyon ve güvene sahip olmak” olarak tanımlıyor (www.radikal.com, 2018). Bir başka tanıma göre ise finansal okuryazarlık, kişisel finansal refahı sağlamak ve devam ettirebilmek için gereken finansal bilgi, yetenek, tutum ve davranışlardan meydana gelen bir bileşendir (Gökmen, 2012:20; Sarıgül, 2015:201; Demir, 2013:85). Finansal Okuryazarlık, kişinin para kullanımı ve yönetimi hakkında bilgiyle değerlendirme yapması ve etkili karar verme yetisidir (<http://www.fo-der.org/>,2018; Ergün vd.2014:849). Finansal okuryazarlık, parasal konularda şuurulu kararlar alma ve paranın etkin bir şekilde değerlendirilmesi becerisidir (Lusardi ve Tufano, 2008:4; Demosthenous vd. 2006:3; Er vd.2014:114). Finansal okuryazarlık, araştırma ve gözlem ile elde edilen bilgiden beceriye, beceriden tavra ve tavırdan davranışlara bir irtibat sağlamaktır (Holzmann, 2010:2).

Finansal okuryazarlıkla ilgili kavramların birçoğunda, parasal kavramlara ilişkin bilgi, iletişim kurabilme yeteneği, bireysel finans yönetim becerisi, uygun finansal kararlar verebilme yetisi ve gelecekteki finansal ihtiyaçlara istinaden planlama yapma davranışı yer almaktadır (Remund, 2010: 279; NCREL, 2003:20; Mason ve Wilson, 2000:16; Taylor ve Wagland,2013:82). Finansal okuryazarlık; içinde yaşadığımız dünyayı daha kolay anlamamızı sağlamakta, kişileri daha bilinçli ve katılımcı olmaya yönlendirmekte ve finansal politikalarının kısıtlarını ve potansiyelini anlamamızı sağlamaktadır (Taft vd.,2013:65; Gerek ve Kurt, 2011:61).

Bu çalışmanın amacı Kütahya ili Özel Eğitim Kurumlarında öğrenim gören öğrenci velilerinin Finansal Okuryazarlık seviyesini belirlemektir. Çalışma 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Kütahya ilinde bulunan Özel Eğitim Kurumlarının ilköğretim ve ortaokul kısımlarında öğrenim gören öğrenci velilerinden 692 veliye gönüllülük esasına göre uygulanmıştır. Araştırmada 8 adet demografik soru ile, 14 adet finansal okuryazarlık sorusu sorulmuştur. Araştırmanın analizinde SPSS (18.0) istatistik paket programı kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık seviyesi %5 ($p=0,05$) alınmış ve istatistiksel anlamlılık için $p<0,05$ düzeyi aranmıştır. Hipotezler doğrultusunda veri setinin değerlendirilmesinde güvenilirlik testi, KMO Barlett örneklem yeterliliği testi, faktör analizi, T-testleri, Anova testleri yapılmıştır.

2. FİNANSAL OKURYAZARLIK

Finansal okuryazarlık sağlam finansal kararlar ve bireysel mali refahını sağlamak için farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışları gerekli bir kombinasyondur (Lewis ve Messy, 2012:16; Jariwala ve Sharma, 2016:243). Finansal okuryazarlık seviyelerinin yükselmesi kişilerin parasal durumlarını doğru şekilde değerlendirip yönlendirebilmelerini olanaklı kılacağından dolayı kişilerin yaşam tatmin düzeyini de artacaktır. Bu açıdan bakıldığında, finansal okuryazarlık finansal süreçleri iyi okuyabilme ve varlık-kaynak dağılımı işlemlerini doğru yapabilmektir (Gönen ve Özmete, 2007:58; Onur ve Nazik, 2014:91; Atkinson ve Messy, 2012:7).

Finansal okuryazarlık, finansal problemlerin yorumlanması ve sorunların çözüme kavuşturulmasında alternatif seçenekleri gözden geçirme, maliyet ve karları tanımlama, ekonomik durumun kamusal politikalardaki değişim ve dönüşümlerinin sonuçlarını inceleyebilme, finansal bilgileri toplayarak organize etme, kar ve maliyetleri değerlendirebilme yeteneğidir (North Central Regional Educational Laboratory [NCREL], 2003:9; Mercan vd., 2012:109; Sezer,2013:87). Günümüz dünyasında giderek önemli olmaya başlayan Finansal okuryazarlık, içinde finansal kavramları, finansal bilgileri ve bunlara ait uygulamaları içeren temel düzeydeki kararlar almayı içeren, kişiye yaşadığı ekonomik ve finansal piyasaları okuyup anlayabilmesini olanaklı kılan bir kavramdır (Huston, 2010:305). Aynı zamanda günümüz modern toplumunda bireyler için bir yaşam becerisidir. Finansal okuryazarlığı gittikçe artan kişiler, finansal ürünleri daha bilinçli kullanıp, tasarruflarını doğru şekilde değerlendirir, en doğru şekilde borçlanır ve geleceği daha iyi planlar (Saraç, 2014:5; Bayram, 2015:107)

Finansal okuryazarlık, sadece finansal bilgiye ulaşım onu kavrama, yorumlama ve sonunda karar verme süreci olarak değerlendirilemez. Bunun yanında sonsuz bilgi kaynağının mevcut olduğu günümüz koşullarında, bilgiye ulaşmayı sağlayan iletişim teknolojilerine erişebilme yeteneklerine de gereksinim duyulmaktadır. Bu sebepten dolayı finansal okuryazarlığın temelinde 3 temel yeteneğe sahip olmak gerekir. Bunlar, finansal kararlarla ait bilginin araştırılması, bu bilgiyi değerlendirip tartabilme ve bu bilgiyi finansal sorunların çözümüne katkı sağlayacak şekilde kullanabilmektir (Wagland ve Taylor, 2009:6).

Finansal okuryazarlık bütçeleme, birikim ve tasarruf, yatırım, borç alma, borç verme, sigortalama, çeşitlendirme ve gelir-gider dengesi ile ilgili uygulamalar hakkında bilgi sahibi olarak harekete geçme becerisidir (Bodie, 2006:1). Küreselleşmenin etkisiyle günümüz finans dünyası değişim ve dönüşümlere hızlı cevap vererek çok çeşitli karmaşık ürün ve hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetten faydalanan tüketiciler oluşan bu karmaşıklığı anlamakta güçlükler yaşamakta ve risk-getiri hesabında zorlandıklarından dolayı yanlış kararlar almaları muhtemel olmaktadır (Şahin, 2014:20; Bayram, 2015:106; Temizel ve Bayram, 2011:77; Guiso ve Jappelli, 2008:12).

Finansal Okuryazar olanlar; devlet ya da özel sektörde yüksek getirili yatırım trendi olan hisse senetleri, yatırım fonları, alternatif emeklilik fonları gibi seçenekler arasında çeşitlendirmek suretiyle paralarını eşit bölünmesiyle basit stratejiler benimseyebilirler (Lu ve Tang, 2015:25). Birikim, kişilerin elde ettikleri gelire, harcamaları arasında gelirden kalan pozitif fark olarak tanımlanmaktadır. Gelirlerinin tümünü harcamayan kişilerin bir müddet sonra yaşam standardını iyileştirebilecekleri yadsınamaz bir gerçektir. Finansal yönetim sürecinde kısa, orta ve uzun vadeli finansal hedeflere göre birikim yapılarak elde edilen tasarruf, halihazırda ekonomik kaynaklara eklendiğinde önemli tasarrufları oluşturabilmektedir (Onur ve Nazik, 2014:91).

Finansal okuryazarlığın birçok alanda ve birçok disipliner çalışmada kullanıldığı görülmektedir. Kredi riski yönetiminin başarılı olup olmadığının ölçülmesi (Elmacı vd. 2013), finansal tablo hilelerinin tahmin edilmesinde (Uğurlu ve Sevim, 2015; Fidan ve Subaşı, 2014), muhasebecilerin mahkemelere hile yolsuzluk konusunda bilirkişi desteğinde (Çabuk ve Yücel, 2012), finansal piyasalarda daha fazla yer almaya başlamanın ön koşulu olarak yatırım alternatifleri konusunda bilgilendirme (Sevim ve Temizel, 2009; Karahan ve Kayalı, 2015), finansal tabloların okunması ve yorumlanmasında (Ataman ve Özden, 2009), tüketicilerin

kredi kartını bilinçli kullanımı (Ünal vd. 2015), finansal gönenç hali ile finansal davranışı arasındaki ilişki (Ünal ve Düger, 2015), finansal bilgilerin doğru ve güvenilir olup olmadıklarının belirlenmesi (Öztürk ve Acar, 2015), fiyat bilinçli satın alma tarzının, kalite bilinçli satın alma tarzına dönüşüm ilişkisi (Kayabaşı, 2016) gibi birçok çalışmada önemini hissettirmektedir.

Bireylerin gerek yurtiçi gerekse de yurtdışı ekonomik etkinlikleri açısından birikim ve yatırımlarını etraflıca değerlendirip doğru yönetebilmeleri finansal okuryazarlıkla mümkün olabilecektir (Ergün vd. 2014:863, www.tusiad.org.tr). NCREL North Central Regional Educational Laboratory (2003:20)'ye göre finansal okuryazar;

*Üretici, tüketici, tasarruf sahipleri, vatandaşlar ve yatırımcı olarak kar ve maliyet ile kaynakların sınırlığını değerlendirerek daha akılcı seçimler yapabilir.

*Her bir yöntemin kar ve zararını değerlendirerek ürünleri ve hizmetlerin maliyet ve kazançları kıyaslayabilir.

*Bireylerin davranışlarını etkileyen finansal dürtüleri nasıl etkilediğini tanımlayabilir.

*Rekabetin, ticari bariyerlerin, kıtlık ve fazlalık ile üretici tüketici arasındaki etkileşimin fiyatları nasıl etkilediğini anlayabilir.

*Kamu ve özel sektör kuruluşlarının (Merkez Bankası dahil) rollerini tanımlayabilir.

*Gelirin temel prensipleri ile dağılımının yanı sıra risk, yatırım, işsizlik, enflasyon, faiz oranlarını anlar.

*Alternatif kamu politikalarının fayda ve zararları ile bunlara kimin katlandığını değerlendirerek tanımlayabilir.

*Girişimcilik ruhunun değerini ve ekonomideki küçük ve büyük ölçekli işletmelerin rollerini anlar.

Finansal okuryazarlık ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda katılımcıların yüksek düzeyde finansal okuryazarlıkları vurgulanmışken bazı çalışmalarda ise tersi durum söz konusudur. Yapılmış çalışmalar ile ilgili bazıları şunlardır;

Taft vd. (2013) çalışmalarında, araştırmaya katılanlardan evli ve erkek olanların daha çok finansal okuryazarlık gösterdiklerini ileri sürmüşlerdir. Sezer (2013) çalışmasında, katılımcıların eğitim düzeylerine göre lisans ve yüksek lisans mezunları ve yaş gruplarına göre 20-29 ve 30-39 yaş grubundaki yatırımcıların yüksek düzey finansal okuryazarlık grubunda yer aldığını ifade etmiştir. Mercan vd. (2014) üniversitede idari ve akademik çalışanların finansal düzeyleri için yaptıkları çalışmada, üniversitedeki idari ve akademik çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Er vd. (2014) çalışmalarında, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %31,7'sinin yüksek, %30,1'inin orta, %16'sının ise düşük finansal okuryazarlığa sahip olduğunu iddia etmişlerdir. Saraç (2014) çalışmasında, finans dersi alan fakülte öğrencilerinin, finans dersi almayan öğrencilere göre finansal okuryazarlıklarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ergün vd. (2014) çalışmalarında, araştırmaya katılan İİBF. İşletme bölümü öğrencilerinin temel düzeyde

finansal okuryazar oldukları ifade etmişlerdir. Şahin (2014) çalışmasında, araştırmaya katılan meslek yüksek okulu öğrencilerinin temel konularda yeterli finans bilgilerinin olmadığını ifade etmiştir. Bayram (2015) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesini belirlemek için yaptığı çalışmada; öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı olarak algıladıklarını ileri sürmüştür. Kaderli vd. (2016) çalışmasına katılan emekli askeri personelin finansal okuryazarlık düzeyinin düşük seviyede olduğunu ileri sürmüştür. Stolper (2017) çalışmasında finansal okuryazarlıktaki artışın, bilgi kaynaklı finansal kararlar verirken kişinin daha yüksek güven duymasına yol açmakta olduğunu ileri sürmüştür. Güler ve Tunahan (2017) çalışmalarına katılan hane halkının yarısından fazlasının düşük düzeyde finansal okuryazar olduğu, demografik özellikler ile finansal okuryazarlık düzeyi ve tasarruf davranışı arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ifade etmişlerdir. Contuk (2018) çalışmasına katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun temel düzeyde finans bilgisine sahip olduğu ancak ileri düzeyde finans bilgilerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bannier ve Schwarz (2018) çalışmasında daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyi erkeklerin refahını artırırken kadınlarınkini artırmadığını ileri sürmüştür. Grohmann vd. (2018) çalışmasında daha yüksek finansal okuryazarlık, finansal karar almada iyileşmeye yol açmakta olduğunu iddia etmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI, YÖNTEMİ, KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Çalışmada, Kütahya ili Özel Eğitim Kurumlarının ilkokul ve ortaokul kısmında öğrenim gören öğrenci velilerinin Finansal Okuryazarlık seviyesini belirlemektir. Çalışma 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Kütahya ilinde bulunan Özel Eğitim Kurumlarının ilkokul ve ortaokul kısmında öğrenim gören öğrenci velilerinden 1500 veliye anket dağıtılmış ve 692 adet geçerli anket geri dönmüştür. Uzgören (2012)'ye göre; 100000 üzeri ana kütle için örneklem büyüklüğünün 384 olması yeterli sayılmaktadır (Uzgören, 2012:182). Bu bağlamda örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu söylenebilir. Velilerin araştırmaya dâhil edilmesinde, gönüllülük esası dikkate alınmış ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki velilere; 8 adet demografik ve Sarıgül (2015) tarafından geliştirilen 14 maddelik 5'li Likert ölçeğine uygun Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği soruları olmak üzere toplam 22 ifadeden oluşan anket uygulanmıştır. Anket soruları SPSS 18.0 programında analiz edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ

Öncü, 1994'e göre; istatistik temelli, tutarlı tüm soruların dikkate alınarak hesaplama yapılan Cronbach alfa katsayısı 0 ile 1 arasında değişim göstermektedir. Değerin bire yaklaştıkça güvenilirliğin yüksek olduğu kabul edilmektedir. Değer aralıkları şu şekildedir; Güvenilir ölçek: $0,60 < \alpha \leq 0,80$ arasında olmalıdır. Tablo 1'deki değere göre, ölçek güvenilirirdir.

Tablo 1.Güvenirlilik Analizi

Cronbach's Alpha	İfade sayısı
0,655	14

Betimleyici İstatistiksel Analiz Bulguları

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu (%74,0)’ü 35-44 yaş aralığında yer almaktadır. Çalışmada yer alanların çoğunluğu (%61,7)’si üniversite mezunu, (%44,1)’i memurdur. Aylık geliri 3001-4500 olanların oranı (%46,2) olup, (%28,6)’sının hane halkı geliri 3501-5000 TL.dir. Hedef kitlenin (%59,4)’ünün 2 çocuğu olduğunu beyan etmişlerdir.

Tablo 2. Demografik özellikler

Değişkenler	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Katılımcıların Cinsiyetleri				
Kadın	295	42,6	42,6	42,6
Erkek	397	57,4	57,4	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	
Yaş Bilgileri				
25-34	74	10,7	10,7	10,7
35-44	512	74,0	74,0	84,7
45-54	102	14,7	14,7	99,4
55-64	4	0,6	0,6	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	
Eğitim				
İlkokul	25	3,6	3,6	3,6
Ortaokul	18	2,6	2,6	6,2
Lise	107	15,5	15,5	21,7
Üniversite	427	61,7	61,7	83,4
Lisansüstü	115	16,6	16,6	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	
Meslek				
İşçi	44	6,4	6,4	6,4
Memur	305	44,1	44,1	50,4
Yönetici	80	11,6	11,6	62,0
Emekli	20	2,9	2,9	64,9
Serbest Meslek	121	17,5	17,5	82,4
Diğer	122	17,6	17,6	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	
Aylık Gelir (TL)				
0-3000	120	17,3	17,3	17,3
3001-4500	320	46,2	46,2	63,6
4501-6000	148	21,4	21,4	85,0
6001-7500	56	8,1	8,1	93,1
7501-9000	31	4,5	4,5	97,5
9000 üstü	17	2,5	2,5	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	
Hane Halkı Geliri (TL)				
0-3000	62	9,0	9,0	9,0
3001-4500	141	20,4	20,4	29,3
4501-6000	198	28,6	28,6	57,9
6001-7500	154	22,3	22,3	80,2
7501-9000	101	14,6	14,6	94,8
9000 üstü	36	5,2	5,2	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	

Çocuk sayısı				
1	160	23,1	23,1	23,1
2	411	59,4	59,4	82,5
3	110	15,9	15,9	98,4
4	7	1,0	1,0	99,4
5	4	0,6	0,6	100,0
Toplam	692	100,0	100,0	

Tablo 3. Finansal Okuryazarlık Düzeyi Değerlendirmeleri

İfadeler	Xort	σ	Yorum
1. Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.	4,4162	,72193	Yüksek
2. Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değil.	3,4942	1,19755	Orta
3. Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.	4,6214	,79689	Yüksek
4. Paramın nasıl bittiğini anlamam.	4,1084	,93715	Yüksek
5. Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.	3,7124	,94246	Yüksek
6. Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.	3,6893	1,11314	Yüksek
7. Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.	3,6908	1,00636	Yüksek
8. Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.	3,2225	1,33944	Orta
9. Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir.	3,9335	1,23559	Yüksek
10. Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.	3,9032	1,35704	Yüksek
11. Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz.	4,2066	1,17712	Yüksek
12. Para ile ilgili konular karmaşıktır.	3,4104	1,20626	Orta
13. Finans konularında eğitim almak isterim.	3,7428	1,11445	Yüksek
14. Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim.	3,4566	,96367	Orta
1.Faktör Harcama	4,1614	,63089	Yüksek
2.Faktör Tutum	3,5788	,73109	Orta
3.Faktör Algı	4,0145	,91763	Yüksek
4.Faktör İlgi	3,5366	,75858	Orta
Finansal Okuryazarlık Ölçek Ortalaması	3,8238	,47359	Yüksek

Xort= (1-2,33 düşük, 2,34-3,66 orta, 3,67-5,00 yüksek)

Tablo 3'e göre öğrenci velilerinin finansal okuryazarlık düzeyi ifade 2,8,12 ve 14. ifadelerle katılım düzeyleri orta düzeyde, 1,3,4,5,6,7,9,10,11,12 ve 13. İfadelerle katılım düzeyleri yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Finansal Okuryazarlığın alt faktörleri açısından bakıldığında Harcama ve Algı faktörlerinin yüksek düzeyde, Tutum ve İlgi faktörlerine katılım düzeyleri orta düzeydedir. Velilerin Finansal Okuryazarlık ölçeğine genel katılım düzeyleri yüksek seviyededir.

*Yorumlayıcı İstatistiksel Analizler***Tablo 4.** KMO ve Bartlett's Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0,704
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	1368,512
df	91
Sig.	0,000

Büyüköztürk, 2005'e göre; elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığına Kaiser Mayer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett testi ile karar verilebilmesi için, KMO katsayısının en az 0,60 olması ve Barlett testinin anlamlı çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda KMO katsayısı 0,704 (Tablo 4.) olduğundan faktör analizi için uygundur.

Tablo 5. Faktör Analizi Sonuçları ve Alfa Değerleri

İfade	Bileşenler			
	1.Harcama	2.Tutum	3.Algı	4.İlgi
1	0,793			
4	0,786			
3	0,590			
2	0,561			
5		0,758		
6		0,695		
7		0,616		
8		0,572		
11			0,724	
9			0,681	
10			0,678	
12				0,738
14				0,710
13				0,580
Cronbach Alpha	0,608	0,564	0,559	0,450
Kümülatif Varyans	20,477	31,553	41,446	50,642

Ölçeğin Cronbach Alpha Değeri 0,655

Tablo 5'de görüldüğü üzere, madde yükleri 0,561 ile 0,793 arasında değişmektedir. 4 faktörlü ve 14 ifadeden oluşan ölçeği, toplam varyansın %50,642'sini açıkladığı görülmektedir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı Cronbach's Alpha Değeri 0,655 ile güvenilir seviyededir.

Tablo 6. Hipotezlerin Test Edilmesi

Hipotezler	P	Test Türü	Sonuç
H1. Cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır	0,227	T-testi	RED
H2. Yaş ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır.	0,477	Anova	RED
H3. Eğitim seviyesi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır.	0,302	Anova	RED
H4. Meslek ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır.	0,190	Anova	RED
H5. Aylık gelir ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır.	0,085	Anova	RED
H6. Hane halkı gelir düzeyi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır.	0,002	Anova	KABUL
H7. Çocuk sayısı ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı farklılık vardır.	0,789	Anova	RED

$\alpha < 0,05$ ise hipotez kabul

Tablo 6'ya göre; 9000 TL. ve üstü hane halkı geliri olan velilerin; 0-3000 TL. ve 6501-7500 TL. hane halkı geliri olan velilere göre $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde pozitif yönlü anlamlı farklılık görülmektedir. Bu anlamlı farkın gelir seviyesi yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeyinin artması ile açıklanabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde finansal okuryazarlık başta harcama ve tasarruf olmak üzere bireylerin tutum ve davranışlarında etken rol oynamaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde finansal krizlerle karşı karşıya kalındığında, toplumsal etkilerinin indirgenmesi için finansal okuryazarlık ön plana çıkmaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin yükselmesiyle daha rasyonel karar aldıkları, kıt kaynakları daha iyi kullandıkları ve finansal konularda risk yönetimi uyguladıkları bilinmektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi, alternatif yatırım enstrümanlarına yatırım yapması etkin piyasaya da destek olacaktır.

Araştırmamıza katılan özel eğitim öğrenci velilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Buna rağmen; "Para harcanmak içindir, biriktirmek için değildir", "Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım", "Para ile ilgili konular karmaşıktır" ve "Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim" ifadelerine katılım düzeylerinin orta seviyede olduğu görülmektedir. Buna ilaveten, finansal okuryazarlığın "Tutum" ve "Algı" alt faktörlerine katılımın da orta seviyede olduğu görülmektedir. Demografik değişkenler ile finansal okuryazarlık arasında (Hane halkı gelir

seviyesi hariç) anlamlı farklılık elde edilememiştir. Elde ettiğimiz bulgular ışığında finansal okuryazarlığın daha da yükseltilebilmesi için şu öneriler yapılabilir;

*Tasarruf açığı olan ülkemizde, tasarruf bilincinin temel eğitimden başlanarak yeniden düzenlenmesi,

*Tüketicilerin planlı alışveriş yapmaları için kamu spotları geliştirilmesi,

*Finansal okuryazarlık konusundaki geliştirilen eğitim programları basit ve anlaşılır olması,

*Tüketicilerin basın yayın organlarındaki finansal konulara duyarlılığını artırıcı etkinlikler yapılması,

*Tüketicilerin finansal okuryazarlık konusunda tutum ve ilgilerini iyileştirici programların teşvik edilmesi söylenebilir.

KAYNAKLAR

Ataman, Başak - Özden, Evrim Altuk (2009), “Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi İle Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (44), ss. 59-73.

Atkinson, Adele - Messy, Flore Anne (2012), “Measuring Financial Literacy – Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study”, p 7, http://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/measuring-financial-literacy_5k9csfs90fr4-en, (17.04.2014).

Bayram, Seliha Seçil (2015), “Finansal Okuryazarlık ve para yönetimi davranışları: Anadolu üniversitesi öğrencileri üzerine uygulama”, Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi C.:2 S.:2 Yıl:2015, ss. 105-135.

Bannier, Christina E. - Schwarz, Milena (2018), “Gender-and Education-Related Effects Of Financial Literacy And Confidence On Financial Wealth”, Journal of Economic Psychology. pp.1-47.

Bodie, Zvi (2006), “A Note on Economic Principles and Financial Literacy”, Networks Financial Institute at Indiana State University Policy Brief, April 2006, pp. 1-5.

Contuk, Filiz Yıldız (2018), “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Durumunu Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (77), ss. 115,136.

Çabuk, Adem - Yücel, Elif (2012), “Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye'de Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (54), ss.27-50.

- Durmuş, Sezer (2013), “Yatırımcı Davranışlarının Etkinliği Ve Psikolojik Yanılsamalar”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi, Aydın.
- Demosthenous, Catherine - Robertson, Boni - Cabraal, Anuja - Singh Supriya (2006), “Cultural Identity and Financial Literacy: Australian Aboriginal Experiences of Money and Money Management” Paper presented to the Financial Literacy, Banking and Identity Conference 25th and 26th October 2006, Storey Hall RMIT University, Melbourne. pp. 1-17.
- Elmacı, Orhan - Sevim, Şerafettin - Keklik, Gülbahar (2014), “Bankaların Sürdürülebilir Rekabet Gücünün Ölçülmesine Yönelik Ampirik Bir Çalışma (Kredi Riski Yönetimi Etkinlik Analizi)”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ss. 555-576.
- Er, Fikret - Temizel, Fatih - Özdemir, Ali - Sönmez, Harun (2014), “Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği” Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt/Vol.: 14 - Sayı/No: 4, ss.113-126.
- Ergün, Bahadır - Şahin, Arzu - Ergin, Erhan (2014), “Finansal Okuryazarlık İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research Cilt:7 Sayı:34 Volume:7 Issue:34 Issn: 1307-9581 www.sosyalarastirmalar.com. ss. 847-864.
- Fidan, Meral Erol - Subaşı, Şerife (2014), “Türkiye’deki Muhasebe Öğretim Elemanlarının Sayısal Çağda Teknoloji Kullanımına İlişkin Durum Tespiti”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1),ss. 85-112.
- Gerek, Sevgi - Kurt, Adile Aşkı (2011), “Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması” Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Uludağ Journal of Economy and Society Cilt/Vol. XXX, Sayı/No. 1, 2011, ss. 59-73.
- Gökmen, Habil (2012), “Finansal Okuryazarlık”, Hiperlink yayımları, İstanbul.
- Gönen, Emine - Özmete, Emine (2007), “Finansal Refah: Finansal Yönetim Sürecinden Duyulan Tatmin, Finansal Davranışlar İle Öz-Saygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 11(11).
- Grohmann, Antonia – Klühs, Theres – Menkhoff, Lukas (2018), “Financial Literacy and Financial Behavior: Evidence from the Emerging Asian Middle Class”, Pacific-Basin Finance Journal, 48, p. 129-143.
- Guiso, Luigi - Jappelli, Tullio (2008), Financial Literacy and Portfolio Diversification, EUI Working Papers ECO 2008/31, European University Institute Department of Economics, Italy.
- Güler, Emine - Tunahan, Hakan (2017), “Finansal Okuryazarlık: Hane Halkı Üzerine Bir Araştırma”, İşletme Bilimi Dergisi, 5(3), ss. 79-104.

- Holzmann, Robert (2010), "Bringing Financial Literacy and Education to Low and Middle Income Countries: The Need to Review, Adjust and Extend Current Wisdom", p 2, World Bank Social Protection Discussion Paper, No 56501.
- Huston, J.Sandra (2010), "Measuring Financial Literacy. Journal of Consumer Affairs", Vol.44,No:2, 296-316. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>.
- Jariwala, Harsha Vijaykumar - Sharma, S. Mahendra (2016), "Assessment of behavioural outcomes of financial education workshops on financial behaviour of the participants: An experimental study" Journal of Financial Services Marketing Vol. 18, 3, 241–256 www.palgrave-journals.com/fsm/.
- Kaderli, Yusuf - Gümüő, Umut Tolga - Danıőman, Emre (2017), "Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Türk Silahlı Kuvvetleri Emekli Personeli Üzerinde Bir Araştırma", International Journal of Finance & Banking Studies (2147-4486), 5(5), ss. 52-70.
- Kayabaşı, Aydın - Ebeođlugil H. Feyyaz - Özkuk, Ömür (2016), "Fiyat Bilinçli Satın Alma Tarzının, Kalite Bilinçli Satın Alma Tarzı ile Tüketici Karmaőası İlişkisi Üzerinde Düzenleyici Etkisi", Business & Economics Research Journal, 7(2).
- Karahan, Ferit - Kayalı, M. Mesut (2015), "Borsa Yatırım Fonlarının Endeks Piyasalarda Uzun Dönemli İlişki Üzerindeki Etkisi: İmkb-30 Endeksi Üzerinde Bir Uygulama", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (44), ss. 129-138.
- Lewis, Sue - Messy, F.Anne (2012), "Financial Education, Savings and Investments: An Overview", OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 22, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k94gxrw760v-en>.
- Lu, J.Timothy - Tang, Ning (2015), "Social interaction Effects and Individual Portfolio Choice: Evidence from 401(k) Pension Plan Investors", mimeo. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1921431.
- Lusardi, Annamaria - Peter, Tufano (2008), "Debt Literacy, Financial Experiences and Overindebtedness", p 4, National Bureau of Economic Research Inc., Cambridge.
- Mason, L.J. Carolynne - Wilson, M.S.Richard (2000), "Conceptualising financial literacy" , Occasional Paper, Loughborough: Business School, Loughborough University.
- Mercan, Nuray – Oyur, Emine - Altınay, Ayőenur – Aksanyar, Yaőar (2012) "Ekonomi Okur yazarlığına yönelik ampirik bir araştırma", Ekonomi Bilimleri Dergisi Cilt 4, No 2, 2012 ISSN: 1309-8020 (Online), ss. 109-118.
- Mercan, Nuray - Kahya, Vasfi - Alamur, Bayram (2014), "A Research Regarding to the Relationship between Economic Literacy and Consumer Preferences in Knowledge Economy" , International Association of Social Science Research - IASSR European Journal of Research on Education ISSN: 2147-6284 European Journal of Research on Education, 2014, 2(Special Issue 6), pp. 1-13.

- North Central Regional Educational Laboratory-NCREL (2003), “21st century skills: Economic literacy”, 10 Mart 2011, <http://www.careersmarts.com/21/engage21st.pdf>.
- Onur, Neslihan - Nazik, M. Hamil (2014), “Öğretmenler İçin Bireysel Finans Alanında Finansal Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Ftö):Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması”, *Vocational Education*, 9(4), ss. 90-99.
- Öztürk, Mahmut Sami - Acar, Durmuş (2015), “Sürekli Kontrol ve Risk Değerlendirmesi Kapsamında Bir Sürekli Denetim Uygulaması”, *Süleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 20(4), pp. 67-85.
- Remund, L. David (2010), “Financial literacy explicated: the case for a clearer definition in an increasingly complex economy”, *Journal of Consumer Affairs*, June 2010, pp. 276-295.
- Saraç, Esra (2014), “Finansal Okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Sarıgül, Haşmet (2015), “Finansal Okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği geliştirme, geçerlilik ve güvenilirlik” *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi-Cilt:13 Sayı:1*, Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER408>. (Ocak 2015)
- Sevim, Adnan - Temizel, Fatih (2009), “İnternet ve Hisse Senedi Yatırımcısı”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (42), ss.135-143.
- Sezer, Durmuş (2013), “Yatırımcı Davranışlarının Etkinliği Ve Psikolojik Yanılsamalar” Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Stolper, Oscar (2017), “It takes two to Tango: Households’ response to financial advice and the role of financial literacy”, *Journal of Banking & Finance*, 92, pp. 295-310.
- Şahin, Cumhuri (2014), “Bir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma: Bozüyük Meslek Yüksekokulu Örneği”, s 20, *Uluslararası Hakemli Ekonomi Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 02 Cilt: 01.
- Taft, Marzieh Kalantarie - Hosein, Zare Zardeini – Mehrizi, Seyyed Mohammad Tabatabaei – Roshan, Abdoreza (2013), “The Relation between Financial Literacy, Financial Wellbeing and Financial Concerns”, *International Journal of Business and Management*; Vol. 8, No. 11; 2013 ISSN 1833-3850 E-ISSN 1833-8119 8(11), 63-75.
- Taşkın Ercan - Düger, Yavuz Selim – Söylemez, Cevat - Boz, Dursun - Polat, Fırat (2014), “İlişkisel Pazarlamada İletişim, Güven Ve Empati Boyutları Ve Özel Eğitim Kurumlarında Bir Uygulama: Kütahya İl Merkezi Örneği” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Dumlupınar University Journal of Social Sciences Kütahya Özel Sayısı Kasım 2014 / Special Issue of Kütahya November 2014*, ss. 7-12.

Taylor, M.Sharone - Wagland, Suzanne (2013), “The Solution to the Financial Literacy Problem: What is the Answer?”, Australasian Accounting Business and Finance Journal, Volume 7, Issue 3, pp. 69-90.

Temizel, Fatih - Bayram, Fatih (2011), “Ekonomi Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma” C.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 1.

Uzgören, Nevin (2012), Bilimsel Araştırmalarda Kullanılan Temel İstatistiksel Yöntemler ve SPSS Uygulamaları, Genişletilmiş 2.Baskı, Ekin Yayın Dağıtım, Bursa.

Ünal, Seyfettin - Düğer, Yavuz Selim (2015), “Akademik personelin finansal gönenç hâli ile finansal davranış eğilimi arasındaki ilişkiye yönelik ampirik bir araştırma”, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, ss. 213-226.

Ünal, Seyfettin - Düğer, Yavuz Selim - Söylemez, Cevat (2015), “Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, C, 1, 10, ss. 31-52.

Waglang, P.Suzanne - Taylor, Sharon (2009), “When it comes to financial literacy, is gender reallyan issue?” The Australasian Accounting Business & Finance Journal, May, 2009, Vol. 3, No.1. Page16.

<http://www.fo-der.org/> ,(23.04.2018).

http://www.radikal.com.tr/yazarlar/metin_ercan/mali_okuryazarlik-1042657, (23.04.2018).

www.tusiad.org.tr, (23.04.2018).